

Utlåtande Rotel IV (Dnr KS 2020/298)

Motion om att endast erbjuda lagstadgad undervisning i hemspråk till förmån för undervisning i svenska

Motion av Peter Wallmark (SD)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Isabel Smedberg-Palmqvist anför följande.

Ärendet

I motionen till kommunfullmäktige framför Peter Wallmark (SD) att elever som läser modersmål har bristfälliga kunskaper i svenska språket och att detta medför att eleverna inte har behörighet till gymnasiet. I motionen hänvisas nedåtgående kurvor i kunskapsresultaten för ämnet svenska samt behörighet till gymnasiet bland de skolor som har många elever med annat modersmål än svenska. Motionären lyfter även att staden fortsätter att satsa enorma summor på hemspråksundervisning samtidigt som det konstateras att de bristande svenskkunskaperna är ett stort problem.

I motionen föreslår Peter Wallmark (SD) därför att ingen undervisning i hemspråk, förutom den som följer enligt lag, ska erbjudas stadens elever samt att undervisningen i svenska språket utökas för elever med ett annat modersmål än svenska.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret konstaterar att både svensk och internationell forskning visar att modersmålsundervisning har en positiv inverkan på flerspråkiga elevers tillägnande av majoritetsspråket och deras övergripande skolprestationer.

Utbildningsnämnden anser att det inte finns skäl att ändra den nuvarande hanteringen som utgår från gällande regelverk.

Mina synpunkter

Elever med annat modersmål än majoritetsspråket svenska har enligt skollagen rätt till hemspråksundervisning. Detta finns föreskrivet i skollagen, grundskoleförordningen samt gymnasieförordningen. Det är självklart att vi följer lagen och att elever med annat hemspråk än svenska har rätt till sitt språk. Forskning visar dessutom att modersmålsundervisningen har positiva inverknings på inläringen av majoritetsspråket samt att tillgången till fler språk ger positiva fördelar i de övergripande skolprestationerna. Idén att elever skulle bli bättre på svenska om de berövas möjligheten att få undervisning i hemspråket stöds alltså inte av forskning. Min mening är att svensk skola och den skolan vi har här i Stockholm stad ska vila på beprövad erfarenhet och vetenskap, och att hemspråksundervisning är en självklar rätt för eleverna med annat modersmål än svenska.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 16 september 2020

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Isabel Smedberg-Palmqvist

Mats Larsson

Reservation anfördes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att avslå kommunstyrelsens förslag till beslut
2. Att bifalla motionen

Därutöver vill vi anföra följande:

Stadsledningskontoret konstaterar att det finns både svensk och internationell forskning som visar att modersmålsundervisning har en positiv inverkan på flerspråkiga elevers tillägnande av majoritetsspråket och deras övergripande skolprestationer. Vad stadsledningskontoret inte konstaterar är att det finns forskning som visar på att modersmålsundervisning inte har någon större effekt på varken skolprestationer eller på att lära sig majoritetsspråket.

Oavsett vilka teorier eller vilken forskning man stödjer sig på kan vi konstatera att kunskaperna i svenska och behörigheten till gymnasiet sjunker allt mer på skolor där många barn har ett annat modersmål än svenska. Det vi ser är en trend som varit nedåtgående under väldigt många år. Att då fortsätta på samma spår kommer med största säkerhet inte ge någon positiv förändring.

Självklart anser Sverigedemokraterna att kommunen ska följa lagen, vad vi vänder oss emot är alla de kostsamma satsningar som kommunen gör på modersmålsundervisningen utöver det som lagen stipulerar utan annan synbar effekt än att kunskaperna i det svenska språket blir sämre och sämre för varje årskull som går ut grundskolan. Medel borde i stället tillföras för att lära barnen god svenska.

Bristen på insikt och oviljan till att skapa förändring hos majoriteten i frågan är statisk, och det är barnen som får betala priset för denna ovilja.

Remissammanställning

Ärendet

I motionen till kommunfullmäktige framför Peter Wallmark (SD) att elever som läser modersmål har bristfälliga kunskaper i svenska språket och att detta medför att eleverna inte har behörighet till gymnasiet. I motionen hänvisas nedåtgående kurvor i kunskapsresultaten för ämnet svenska samt behörighet till gymnasiet bland de skolor som har många elever med annat modersmål än svenska. Motionären lyfter även att staden fortsätter att satsa enorma summor på hemspråksundervisning samtidigt som det konstateras att de bristande svenskkunskaperna är ett stort problem.

I motionen föreslår Peter Wallmark (SD) därför att ingen undervisning i hemspråk, förutom den som följer enligt lag, ska erbjudas stadens elever samt att undervisningen i svenska språket utökas för elever med ett annat modersmål än svenska.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 juni 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad erbjuder modersmålsundervisning till elever som är berättigade att läsa ämnet med utgångspunkt i skollag, grundskoleförordning och gymnasieförordning. Alla elever som efterfrågar modersmålsundervisning och som har grundläggande kunskaper i språket erbjuds sådan om lämplig lärare finns och om minst fem elever önskar undervisning inom ett språk. Modersmålsämnet anordnas som språkval, elevens val, inom ramen för skolans val eller ligger utanför ordinarie timplan. Undervisningen är frivillig och vårdnadshavare eller elev, beroende på skolform, anmäler sitt intresse att delta i undervisningen. Elevens grundläggande kunskaper i språket avgör om eleven har rätt till undervisning. Elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna har rätt till modersmålsundervisning oavsett grundläggande kunskaper. Skolans verksamhet ska vila på vetenskap och beprövad erfarenhet. Både svensk och internationell forskning visar att modersmålsundervisning har en positiv inverkan på flerspråkiga elevers tillägnande av majoritetsspråket och deras övergripande skolprestationer. I enlighet med kommunfullmäktiges mål 1.3 *I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige* har alla elever med

grundläggande kunskaper i sitt modersmål i Stockholms kommunala skolor rätt att studera ämnet under nio år i grundskolan. Alla elever har rätt till lagstadgad undervisning i ämnena svenska/svenska som andraspråk. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag och ska sträva mot att uppväga skillnader i elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Elever i Stockholms stads skolor i behov av stöd i ämnet svenska eller svenska som andraspråk har rätt till specialpedagogiskt stöd. För nyanlända elever i behov av fler undervisningstimmar i svenska kan skolan organisera undervisningen utifrån en prioriterad timplan i de obligatoriska skolformerna, samt språkinträdning i gymnasieskolan.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 maj 2020 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation anfördes av Martin Westmont (SD), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 april 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Alla elevers rätt till en likvärdig utbildning är en av de grundläggande principerna för det svenska skolväsendet. Stockholms stad erbjuder modersmålsundervisning utifrån det nationella regelverket. Begreppet hemspråksundervisning byttes 1997 ut till begreppet modersmålsundervisning. Modersmål är ett eget ämne i skolan och har därmed en kursplan med syfte, centralt innehåll och kunskapskrav. Modersmålsundervisningen regleras i skollagen, grundskole-förordningen och gymnasieförordningen; dessa stadgar att kommunen är skyldig att erbjuda elever modersmålsundervisning. Undervisningen är frivillig och vårdnadshavare eller elev, beroende på skolform, anmäler sitt intresse att delta i undervisningen. Elevens grundläggande kunskaper i språket avgör om eleven har rätt till undervisning. Elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna har rätt till modersmålsundervisning oavsett grundläggande kunskaper. Utbildningsförvaltningen följer lag och förordningar som reglerar undervisningen i modersmål. Alla elever som efterfrågar modersmålsundervisning och som har grundläggande kunskaper i språket erbjuds sådan om lämplig lärare finns och om minst fem elever önskar undervisning inom ett språk. Modersmålsämnet anordnas som språkval, elevens val, inom ramen för skolans val eller ligger utanför ordinarie timplan. För att elever som deltar i undervisningen ska ha förutsättningar för en likvärdig utbildning och en likvärdig möjlighet att uppnå de fastställda kunskapsmålen i ämnet modersmål tillhandahåller utbildningsförvaltningen undervisning om 60 minuter per vecka för mindre grupper och 90 minuter för större grupper. Alla elever med

grundläggande kunskaper i sitt modersmål i Stockholms kommunala skolor har rätt att studera ämnet under nio år i grundskolan. Skolans verksamhet ska vila på vetenskap och beprövad erfarenhet. Både svensk och internationell forskning visar att modersmåls-undervisning har en positiv inverkan på flerspråkiga elevers tillägnande av majoritetsspråket (här: svenska) och deras övergripande skolprestationer. Alla elever har rätt till lagstadgad undervisning i ämnena svenska/svenska som andraspråk. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag och ska sträva mot att uppväga skillnader i elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Elever i Stockholms stads skolor i behov av stöd i ämnet svenska eller svenska som andraspråk har rätt till specialpedagogiskt stöd. För nyanlända elever i behov av fler undervisningstimmar i svenska kan skolan organisera undervisningen utifrån en prioriterad timplan i de obligatoriska skolformerna, samt språkintröduktion i gymnasieskolan. Mot bakgrund av ovanstående beskrivning ser förvaltningen inga skäl att ändra på den nuvarande hanteringen och avstyrker därför motionens förslag.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Martin Westmont (SD) enligt följande.

1. Att motionen tillstyrks
2. Att därutöver anföras följande

Många barn har bristfälliga kunskaper i svenska språket och det medför många gånger att eleverna inte uppnår behörighet till gymnasiet. Staden måste ta sitt ansvar och ser till att barn och ungdomar först och främst lär sig svenska. Finns ett intresse att lära sig andra språk som inte finns med bland de språk man kan välja som tillval inom skolans verksamhet så får man betala för den språkundervisningen själv. Elever som tillhör någon av våra nationella minoriteter ska även fortsättningsvis ha rätt till hemspråksundervisning i dess nuvarande form. I en dansk rapport från AKF (kommunernas forskningsenhet) jämförs 255 elever i nian som fått hemspråksundervisning med 200 elever som inte fått någon undervisning. Avsikten var att se hur hemspråksundervisningen påverkat deras resultat i läsning, matematik och naturvetenskap i den senaste Pisa-undersökningen som jämför standarden i europeiska länder. Resultatet var slående ingen skillnad i resultat. Alla elever har rätt till lagstadgad hemspråksundervisning, men omfattningen är inte lagstadgad, det är alltså upp till politikerna hur mycket av stockholmarnas gemensamma resurser man vill lägga på lärandet av utländska språk i Sverige. Stockholms stad måste ta sitt ansvar för den växande segregationen och vidta åtgärder som kan vända den oroväckande utveckling vi ser växa fram i många av våra förorter där parallella samhällsstrukturer växer fram där svenska inte är det vanligaste språket man kommunicerar på